

Op de vlakke blijven over radicaliteit

Tussen alle ruis en *talking heads* houdt de kunst zich aardig staande op tentoonstelling in Rotterdam.

FOTOGRAFIE ANGRY. JONG EN RADICAAL

★★★★★

ROTTERDAM Radicaal, dat zijn de anderen. Anderen zoals deze kale, bonkige man in zijn spijkerjack. Het is iemand die je in het halfduister liever niet tegenkomt. En toch heb je hier, in de schemer van een museumruimte, een ontmoeting met hem, al verschijnt hij dan op film. Terwijl de camera langzaam om hem heen draait, klinkt een stem.

'I am real', zegt de stem. En: 'You make me feel real.' En: 'You create me.' En ook: 'We control each other.' Die stem heeft gelijk. Deze man en zijn dogmatisch en afstandelijk overkomende verschijning bestaan bij de gratie van de blik van een ander, van jou. Ze zijn het product van die blik, net zoals jouw verschijningsvorm het product is van zijn manier van kijken.

Non-Specific Threat (2005) van de Ierse kunstenaar Willie Doherty is een van de beste werken op de tentoonstelling *Angry* in het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam. Het thema - de ander, de blik van de ander, en de vooroordelen ten opzichte van elkaar - mag een cliché heten, maar de subtiele wijze waarop Doherty dat cliché uitbeent en zijn publiek bespeelt is fascinerend en knap.

Angry, Jong en radicaal onderzoekt diverse vormen van radicaliteit onder jongeren, en de manier waarop radicaliteit door de media en in de kunst wordt 'neergezet'. Wanneer is iemand radicaal, wie bepaalt dat en hoe ziet radicalisme eruit - dat soort vragen komen aan de orde op de tentoonstelling, waarvoor 31 kunstenaars uit binnen- en buitenland werden uitgenodigd.

En niet alleen daar. Want *Angry*, een samenwerking van het Nederlands Fotomuseum, Paradox (producent van sociaal-maatschappelijke fotografieprojecten) en Kosmopolis ('platform dat kunst en cultuur inzet om de dialoog tussen bevolkingsgroepen te voeden'), is veel meer. Er is een website, een educatief pro-

gramma en een lezingen- en debattenprogramma. In het museum zijn ook korte interviews met (ex-)radicalen te zien, en videoclippen van leerlingen van een Rotterdamse school.

Het is, kortom, nogal veel, en tussen alle ruis en *talking heads* moet de kunst zich staande zien te houden. Dat lukt haar aardig. Niet elke bijdrage maakt evenveel indruk; van de Duitse fotograaf Tobias Zielony werd bijvoorbeeld maar één foto opgenomen, wat eeuwig zonde is.

Wat opvalt, is dat de kunstenaars zichzelf veelal op de vlakke houden. Ofwel ze registreren wat er gebeurt, zoals Rineke Dijkstra die een jong Israëliësch meisje volgde dat in militaire dienst ging, en zoals Jasper Groen tijdens het fotograferen van een ontevreden jongen die langzaam verandert in een neo-nazi en weer terug.

Of ze onderzoeken de visuele en universele 'taal' van het radicalisme door bekende mediabeelden te ontleeden en na te spelen. Het drietal Corinne Englert, Isabel Morgen en Cora Piantoni deed bepaalde houdingen na die je als gemiddelde krantenlezer onmiddellijk associeert met bekende beelden, van demonstrerende jongeren, van jongeren die op de grond liggen en worden geslagen. De dreiging ontbreekt, maar de lichaamstaal spreekt boekdelen.

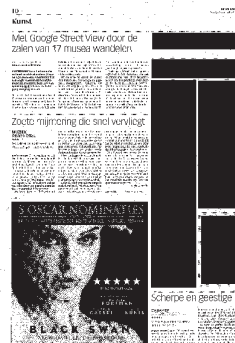
Toch maken deze werken niet de meeste indruk. Dat voorrecht is voorbehouden aan *Dial History* van de Belg Johan Grimont uit 1998, een film (over vliegtuigkapingen in het pre-11-9-tijdperk) waarvan het bijtende cynisme nog altijd diepe indruk maakt. En aan *Non-Specific Threat* van Doherty dus. Deze twee films onderzoeken niet alleen, ze trekken de kijker aan zijn jasje en dwingen hem een standpunt in te nemen. Ze zijn, zou je kunnen zeggen, de meest radicale werken op de tentoonstelling.

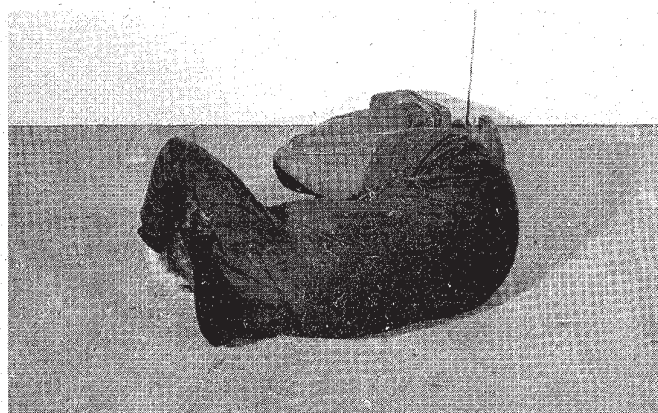
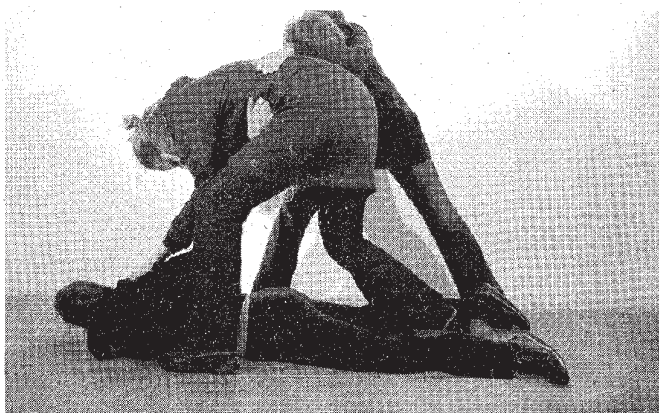
Merel Bem

Angry. Jong en radicaal. T/m 13 juni in het Nederlands Fotomuseum, Rotterdam.

Staal trekt werk terug

De Rotterdamse kunstenaar Jonas Staal (1981) heeft zijn werk teruggetrokken. Hij kon zich niet langer vinden in het uitgangspunt van de expositie. *Angry* zou, liet Staal de organisatoren weten, aanvankelijk gaan over de verbeelding van radicalisme in media en kunst én over de 'inbeelding' in de radicaal. De samenstellers zouden echter met een 'verstikkende en banale marketingopzet' hebben gemikt op zo veel mogelijk bezoekers. Staal werd in 2005 bekend met *De Geert Wilders Werken*, waarin hij monumentjes oprichtte voor de PVV-leider, die verwezen naar diens eventuele overlijden.

Sommige werken onderzoeken de visuele en universele 'taal' van het radicalisme door bekende mediabeelden te ontleden en na te spelen. Boven: *Entführung* van Yvon Chabrowski. Onder: *Demo* van Cora Plantoni.